

Fundacja Pomocy Ofiarom Przestępstw *

Fundacja Pomocy Ofiarom Przestępstw powstała w 1985 r. Od początku spełniała rolę państwowego funduszu kompensacyjnego. Została ona powołana do życia w związku z podjęciem prac nad przygotowaniem, a następnie uchwaleniem przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych *Deklaracji o podstawowych zasad sprawiedliwości dla ofiar przestępstw i nadużyć władzy*, która zalecała tworzenie publicznych funduszy kompensacyjnych: państwowych, lokalnych, prywatnych.

Założeniem powołania Fundacji było przekonanie o odpowiedzialności państwa za stan bezpieczeństwa obywateli, a w konsekwencji za szkody poniesione przez pokrzywdzonych przestępstwami. Fundację powołano w zastępstwie państwowego funduszu kompensacyjnego, na którego utworzenie – jak argumentowano – brak było publicznych środków finansowych.

Zgodnie ze statutem Fundacja prowadziła działalność pożytku publicznego polegającą na udzielaniu pomocy finansowej pokrzywdzonym przestępstwem. Pomagała zarówno osobom, które stały się bezpośrednimi ofiarami przestępstw, jak i osobom najbliższym ofiar bezpośrednich, które w wyniku przestępstwa poniosły śmierć, jeśli pozostawały na utrzymaniu zmarłych i znajdowały się w trudnej sytuacji materialnej.

Fundacja korzystała z dotacji Ministerstwa Sprawiedliwości oraz z zasądzonych przez sądy od sprawców przestępstw świadczeń pieniężnych i nawiązek. Do 1990 r. udzieliła pomocy finansowej 583 osobom. W następnym roku, dzięki znacznym dotacjom z kasyn udzieliła pomocy 663 osobom. Pozbawienie jej możliwości korzystania z tych dotacji, jak i z dotacji pochodzących od firm ubezpieczeniowych oraz uzyskiwania nawiązek zasądzonych od sprawców spowodowało, że w latach 1992 – 1996 udzielono pomocy finansowej jedynie 765 osobom, a w latach 1997 – 2000 już tylko symbolicznie 148 osobom. W latach 2001 – 2005 udzielono pomocy 226 osobom. W 2005 r. weszła w życie bardzo sformalizowana *ustawa o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych*. Od tego czasu do zmiany statutu Fundacji w 2022 r. udzielono pomocy 464 osobom.

W myśl statutu Fundacja mogła udzielać pomocy finansowej obywatelom polskim i cudzoziemcom pokrzywdzonym na terytorium Polski. Pomoc mogła być udzielana, gdy pokrzywdzony doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku których utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej, albo utracił opiekuna lub żywiciela bądź poniósł straty materialne. Warunkiem przyznania pomocy było brak możliwości uzyskania przez pokrzywdzonego odszkodowania od sprawcy przestępstwa, jak też świadczeń

w pełni rekompensujących szkodę przysługujących z innych źródeł, takich jak ubezpieczenie społeczne, majątkowe, osobowe. Udzielanie pomocy polegało na częściowym lub całkowitym zwrocie kosztów leczenia, rehabilitacji, protez i innych niezbędnych wydatków związanych z leczeniem, jak też kosztów pogrzebu ofiary przestępstwa albo na przyznaniu jednorazowego świadczenia pieniężnego. Fundacja ustalała wysokość udzielonej pomocy biorąc pod uwagę stopień uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, rozmiaru doznanej szkody oraz sytuację majątkową i życiową pokrzywdzonego, a także ewentualne przyczynienie się pokrzywdzonego do popełnienia przestępstwa.

Podstawą do udzielenia pomocy był wniosek pokrzywdzonego złożony w ciągu dwóch lat od daty popełnienia przestępstwa przeciwko mieniu – w ciągu roku od tej daty. Zarząd Fundacji mógł w szczególnej sytuacji rozpatrzyć wniosek złożony po upływie tych terminów. Osoba ubiegająca się o przyznanie pomocy zobowiązana była przedstawić dokumenty dotyczące popełnienia przestępstwa i wskazać inne dowody potwierdzające wyrządzenie szkody oraz okoliczności mające wpływ na ustalenie wysokości pomocy, a także złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym i rodzinnym. Pokrzywdzonemu, który był w trudnej sytuacji materialnej mogła być przyznana zaliczka

Wnioski rozpatrywały trzyosobowe zespoły orzekające, składające się z członków Zarządu Fundacji. Zbierały się raz na kwartał. Podejmowały decyzje wyłącznie na podstawie przedstawionych im dokumentów.

Na czele Fundacji od samego początku stali wybitni prawnicy. Pierwszym prezesem Fundacji był sędzia NSA Eugeniusz Mzyk. Kolejnym sędzia SN Lech Paprzycki, następnie sędzia SA Marek Czecharowski. Kolejno Monika Kulesza – Czupryn. Od 2022 r. prezeską jest Lidia Mazowiecka.

W 2022 r. Fundacja zmieniła statut. Obecnie funkcja kompensacyjna jest jednym z wielu jej zadań.

- na podstawie: Lidia Mazowiecka *Państwowa kompensata dla ofiar przestępstw*, Warszawa 2012